

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliae Catholicae De Sacris Arcanis Deiparæ Mariæ Et Iosephi

Cum quadruplici Indice

Cartagena, Juan de

Coloniae Agrippinae, 1613

Homilia Decimaoctaua. Elucidantur verba illa: Quia fecit mihi magna, qui potens est, & sanctum nomen eius: vbi duo præsertim ostenduntur; primum, quæ sint ista magna, quæ Dei omnipotentia Virgini ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51414](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51414)

HOMILIA XVIII.

Elucidantur verba illa: *Quia fecit mihi magna, qui potens est, & sanctum nomen eius: vbi duo praesertim ostenduntur, primum, quae sint ista magna, quae Dei omnipotentia Virgini fecit: secundum, per sanctum nomen eius, intellexisse Deiparam Verbum diuinum incarnatum.*

INTER alia magna, quibus mirabilis Dei omnipotentia Deiparam Mariam significauit, illud satis nobis exploratum est, quod sicut

nemo Dei magnitudinem comprehendere valet, ita nec Mariae magnitudinem & excellentiam eius ad mensuram quispian redigere potest: vnde sicut de Deo, ita de Virgine suo modo veracissime dicemus illud Ecclesiastici: *Quis sufficit enarrare opera illius? quis inuestigabit magnalia eius? virtutem autem magnitudinis eius quis annuntiabit?* Vt tamen magnitudinem hanc (quoad facultatis nostrae paruitas pertingere possit) altius repetamus, ab aeterna Virginis praedestinatione exordiamur. Magnum quidem fuit, immo & reliquorum omnium magnorum, seu magnalium, quae in Virgine Dei potentia efficit, fons & origo, quod inter omnes puras primum in aeterna praedestinatione, ac principem locum teneat, ideo enim primogenitam Dei se vocat: *Primogenita ante omnem creaturam*: ideo etiam in omni populo (subdit) & in omni gente primatum habui: fuit autem praedestinata ad dignitatem matris Dei, qua quidem praedestinatione praeter eam, qua Christus praedestinatus est, vt esset filius Dei naturalis, nulla sublimior atque excellentior, tametsi fingendi facultas detur, excogitari potest.

Magnum, quod eodem tempore quo Christus Dominus Angelis in spiritu praesens fuit, vt illum adorarent, sicut docuit D. Bernardus ser. 17. in Cant. eodem etiam praesentia fuit & mater, ex qua carnem sumpturus erat, illamque hyperduliam cultu adorauerunt, vnde Iob. 38. in persona eius ait: *Quam me laudarent simul astra matutina, & inbillarent omnes filij Dei.* Magnam etiam fuit, quod variis figuris & imaginibus copiosius quam vlla vaqua creatura esset praenotata & adumbrata: eam enim designauit Eua in iustitia originali creata, Sara mater obedientissimi Isaac, Rebecca mater supplantatoris, Rachel pulchritudine conspicua, Lia secunditate insignis Iacob, Maria soror Moysis, diuinarum laudum tympanistria, Ruth, cui dictum est: *benedicta es filia tua a Domino*: Iudith, quae caput Holofernis amputauit, & cui Ozias princeps populi Israel dixit: *Nomen tuum ita magnificatum est, vt non recedat laus tua de ore hominum, qui memores fuerint virtutis Domini*: Abigail prudentissima, quae regem Dauid placauit, Sunamitis, virgo pudicissima, quae Regem calescit, Esther, quae pro populo morti adiudicato intercessit, Susanna, cuius castitas diuinitus fuit comprobata, & illam labefactare conantes occisi, quia mentiti sunt in caput suum, vt dixit Daniel: Debora, quae filios Israel erudiebat: Paradisus voluptatis à Cherubino custoditus: Thronus Salomonis mirifice elaboratus: Templum eiusdem, in quo maleus, nec fera audita sunt: Arca Noe, quae inundantes aequae diluuij submergere non potuerunt: Arca testamenti, in qua virga Moysis, tabulae legis, & manna caeleste seruabantur: Tabernaculum sanctificationis Altissimi: Propitiatorium, in quo Deus oracula reddebat: Rubus ardens incombustus, in quo Dominus latebat: Scala Iacob, quae summitate sua caelum tangebatur: Vellus Gedeonis, in quod caelestis ros descendit; Porta Ezechielis clausa; Lectulus floridus Salomonis miram fragrantiam spirans; Turris Dauid ab hostibus

Eccles. 18.

Eccles. 24.

Ibid.

hostibus nunquam expugnata, quia mil-
le elypei pendeabant ex ea: fulgentissimus
Sol, qui luce nunquam caruit; Luna splē-
didissima, quæ mater toris est, & super
mare domiatur; Nubes lucida cœlestem
pluuiam emittens; Mulier fata tua fer-
mento commiscens; ac tandem si omnes
typos Mariam præfigurantes recensere
vellem, pagina potius, quam materia
mibi deficeret.

Magnum certè, quod ab infecundis &
senio confectis parentibus non absque
miraculo progigneretur, vt tradit D. Hier.
& D. Cyprianus: magnum quod ante pa-
tribus cœlitus fuit, repromissa, vt testatur
Bernard. magnum, quod absque peccati
macula originali concepta: *Ipse creauit
eam in Spiritu sancto*: magnum, quod ex
tunc vsu liberi arbitrij prædita, & in ea
semper ille perseuerauerit, vt tradit S.
Bernardin. Senensis: magnum, quod fo-
mes peccati in ea non pullulauerit, vel si
(vt alijs placet) pullulauit, continuo di-
uina virtute extinctus fuit; magnum,
quod nata fuerit sanctior Seraphinis, &
in probaticæ piscinæ loco, vt auctor est
D. Damascen. magnum, quod ex semine
Abrahæ, & regia progenie Dauid oriun-
da, vt testatur D. Matthæus: magnum,
quod triennis Deo in templo se dicauit;
vt refert B. Euodius: magnum, quod in
tam tenera ætate infantili scalas sine
alicuius iuuamine conscenderet, vt com-
memorat D. Hierony. magnum, quod eo
tempore, in quo filiorum procreatio in
magno pretio habebatur, & sterilitas cõ-
temnebatur, sacra illa puella absque ali-
fuit, de ortu
cujus exemplo virginitatem suam voto
Deo consecraret, primaq; huius religiosi
cultus virginitatem vouendi inuentrix
existeret, vt docet D. Bernardus: magnū,
quod in templo, angelico ministerio, ci-
bo nutiretur, vt scribit S. Gregor. Nico-
mediensis; magnum, quod sponfaretur
Iosepho ostenso diuinitus duplici illo
prodigio germinationis siccæ virgæ quæ
in manu tenebat, & descensus Spiritus
sancti super illam in forma columbæ, vt

refert D. Hier. magnum, quod ex diuina Virg. vel
iustione Gabriel Angelus eam salutat, quicumque
dicens: *Aue gratia plena*: magnum, quod alius auctor
consensum, vt mater Dei fieret, profua-
est illius.
distima humilitate adhibuit, dicens: *Ecce Luc. 1.
ancilla Domini*: fiat mibi secundum verbum
tuum magnum, quod tanta illa esset ple-
nitudo gratiæ, vt omnes Angelorum &
hominum gratias in vnum cumulum re-
ductas longo interuallo superaret, vt do-
cuit D. Bernardus Senen. magnum, D. Bernard.
quod Verbum caro in ea factum est, vt
testantur Ioannes & Lucas; magnum sicut Virg.
quod illum, quem Pater æternus ab æ-
terno in vtero suo genuit, illa in ventre
suo plenitudine temporis adueniente
concepit; magnum, quod æternus Pater
paternitatis dignitatem, quam solus ha-
bet, nulli sicut Mariæ communicauerit;
nulla etenim creatura, nisi sola Mariæ,
parens Dei est; magnum; quod pars vir-
ginei sanguinis vnionis hypostaticæ vin-
culo cum Verbo diuino coniungeretur,
vnde B. Damianus dixit: *Cum Deus sit in B. Dam ser.
alijs rebus tribus modis, in Virgine fuit quar-
to speciali modo per identitatem, hic taceat, &
contremiscat omnis creatura, & vix audeat
aspicere tantæ dignitatis immensitatem.* Mag-
num, quod Deum & hominem absque
dolore peperit; magnum, quod concipi-
ens & pariens Virgo permanferit; ma-
gnum, quod virginitatem cum fecundi-
tate copulauerit, vt his verbis eleganter
scripsit Cyprianus, insignis Christi mar-
tyr: *Non aliqua natura iniuria Matrem Do-
mini lesit, quoniam sine tormento peperit, que
in conceptione caruit voluptate; vltro matu-
rus ab arbore baiula fructus elapsus, nec oportet
tuit vellicari, quod sponte prodibat*: magnū,
quod Maria Christi corpus in ventre ge-
stans, tedium, quod aliæ matres foetus
ponderè grauatæ sentiunt, ipsa non per-
senferit, vt tradit D. Bernard. Magnum, D. Bern. ser.
vt creatura nutrix esset sui Creatoris, il-
lumque vberè de cælo pleno lactaret, vt
canit Ecclesia Catholica: Magnum, quod
Deum regem regum, ac dominum do-
nantium obedientiæ suæ subiectum ha-
beret.

Lac. 2.

beret, Euangelista dicente: *subditus erat illis: magnum, quod longissimam vitam agens, nec opere, nec verbo, nec cogitatione minimam aliquam venialis peccati labem vnquam contraheret, vt docet sacrosanctum Concilium Tridentinū.*

Conc. Trid.

Cant. 2.

Et, quia amore langueo. Magnū, quod post triduum mortis gloriosa resurrexit; magnum, quod anima & corpore in cœlum, Angelorum turmis stipata, assumpta fuerit; magnum, quod cœlesti regnū inuixa

Cant. 3.

super dilectum, possidendū intrauerit. magnum, quod exaltata sit super choros Angelorum, vt canit Ecclesia. magnum, quod ad ætherum thalamū contendens diademate pretioso redimita, regiumq; sceptrum manu tenens, à dextris Dei sedeat,

Psal. 44.

*Dauid dicente: *Asiitū regina à dextris tuis in vestitu deaurato circumdata varietate. Hæc adeo magna esse perhibentur, vt nemo sit tam mentis inops, qui non videat veraciter dixisse Mariam: *Fecit mihi magna, qui potens est.***

Lac. 1.

*Patres tamen communi consensu per hæc magna intelligunt, Verbi diuini incarnationem, & Christi conceptionem in utero Virginis celebratam: ita Theophylus in Catena aurea D. Thomæ ex mente D. Augustini, vbi ait: *Virgo non per suam virtutem se beatam predicandam, sed causam assignat dicens: *Quia fecit mihi magna, qui potens est. Quæ tibi magna fecit? Credo, vt creatura eades creatorem, famula Dominum generares, vt per te mundum Deus redimeret, per te illuminaret, per te ad vitam reuocaret. Hæc ille: quibus consona sunt alia præclara antiquissimi Mart. Methodij orat.***

D. Thom. in
Caten.Meth. Mart.
de hypopanti
in hypopanti
Domini.

*Tu Deo a-
lio quim nullius rei indigo carnem, quam non
habebat dedisti: vt hac ratione omnipotens, id
quod esse dignatus est, homo videlicet, vere
apparet. Quid hoc illustrius? Quid hoc subli-
mius? Qui cœlum, & terram implet, cuius præ-
tere sunt omnia quæcumque mouentur, atque
subsistunt, is, cui factus est indigus. Tu enim
admirabilem incarnationem, quæ aliquando*

*non habuit, Deo mutam dedisti. Tu potentem
illum corpore tamquam decenti quadam pa-
noplia induisti, per quam quidem facile à me
caperetur & cerneretur: *Euge, euge mater
Dei & ancilla: Euge, euge, quæ debitorem il-
lum habes, qui omnibus mutuo dat. Deo nam-
que vniuersi debemus, tibi vero ille debet:
breuius tamē Eusebius Emilleus inquit:**

*Vere vti que magna, & tam magna quam ma-
gna nulli alij & fecit, & facturus est: ex ea
carnem suscepit, & celi, terræq; Dominam &
reginam eam fecit. In eandem conspirant aduen-
expositionem D. Bonau. D. Thom. & Ve. D. Bonau.
ner. Beda adducens illud tibi: *Qui facit super te
magna & inscrutabilia; & mirabilia absque
numero. Olim quidem Deus dixit per Iero-
phetam Iolcm: *Dabo prodigia in cœlo sur-
sum, & signa in terra deorsum. sæpè alias
Deus portentosa prodigia patrauerat; in
Iob. 2. Iosae 10. 4. Reg. 19. 4. Reg. 20.***

Iosae 10. 4. Reg. 19. 4. Reg. 20.

*re regis Ezechie decem lineis eundem re-
trocedere; vel in aere tantum, quando
tempore diluuij cœlestis arcus varijs co-
loribus distinctus apparuit, vel in igne tā-
tum, quando inter ardentes, ac voraces
Babylonici camini flammæ tres pueri
illæsi diuinas laudes canebant, vel in ter-
ra tantum, quando illa Dathan, & Abirō
absorpsit, & quando ex petra ad imperiū
Moylis copiosas aquas eduxit. quod ta-
men futurum & deorsum simul, in cœlo
& in terra pariter, signa atq; prodigia fa-
ceret, nunquam visum fuit, quia id Dei
omnipotentia in Virgine sola factū itan-
dum referuauit, in qua verè fecit prodigi-
a in cœlo sursum, & signa in terra deorsum.*

*Sursum quidem, quando circa Verbum di-
uinum factum est magnum illud prodigi-
um, vt per incarnationis sacramentum
duplicem naturam, diuinam & humanā
eadem Verbi diuini sustineret persona:*

*deorsum verò inauditum prodigiū patra-
uit, cum humilis instat terræ, Maria mira-
eius virtute foecundata filium Dei vetero
suo concepit. Ecce prodigia & signa ma-
gna coniuncta sursum, & deorsum, in cœlo
simul & in terra, vt vaticinatus fuerat
Pro-*

Propheta Joel. Sileant ergo iam in conspectu horum signorum omnia illa quodam patrata signa; sileant, quæ patrauit Moyses, cum fluminis aquas in sanguinè vertit, ranis Aegyptum impleuit, molestos ciniphes immisit, colubram in virgam commutauit, mare rubrum diuisit, Pharaonem submersit, populum Dei à tyrannica illius seruitute liberauit. Sileant reliqua alia prodigia, quorum sacra cloquia meminere; ferrum super aquam tempore Elisei natans; Asina maxilla instar fontis aquam scaturiens; Asina Balaham articulata verba instar hominis proferens; sterilis Sara annis onusta concipiens; cœlum manna & carnes pluens; sicca virga Aaronis florens; Iordanis aquas fluxum suum cohibens; rubus ardens non combustus; cum aliis plerisque, quæ importunum esset referere. Sileant, inquam, omnia hæc signa, quia licet magna, maiora tamen absque ulla controuersia, quod femina generet Deum, creatura suam concipiat creatorem, ac incomprehensibilem suo vtero comprehendat; maiora, quod fons paruus & signatus mare latissimum producat; stella pariat solem, vas conficiat suum figulum; Domus suū architectum condat; Centrum totam spheram claudat; punctus vniuersum orbem includat. Hæc noua magna, magna adeo sunt, vt illa antiqua magna magno interuallo ab his superentur.

Vnde infero non potuisse non ingentem esse Mariæ magnitudinem, in quam tam magna Dei omnipotentia patrauit: *Quia fecit mihi magna, qui potens est.* in huius magnitudinis figuram antiquissimus Philo lib. allegor. in Exod. acutè adnotauit, quod quamuis in Sacra scriptura reperiat arceæ confederationis (quæ Virginem adumbrabat) longitudinem, & latitudinem mensurari, profunditatis tamen eius nulla in ea assignatur mensura; vt hac ratione nobis significaretur Marianæ sanctitatis immensitatem à creaturis mensurari, aut comprehendi non posse. Atque ad id ipsum significandum,

cum Sacra scriptura per rubum incombustum, Mariam significauit, continuo adiecit illam flammam emittere, & inaccessibilem esse; cumque Moyses voluit accedere, non est permittus. cum etiam appellat illam fontem, subiungit esse signatum, & cum vocat portam, confestim subdit esse clausam, vt hinc doceamur magnitudinem Virginis, magnaque quæ illi in illa, per illam, & cum illa Dei omnipotentia effecit, à nobis penetrari ad vnguem minimè posse. Vnde sapienter B. Virgo dicent magna sibi fecisse Deum, ne quispian hac tanta magnitudine deterritus in eorum fide vacillaret, aut dubitaret de Dei omnipotentia, in memoria sapienter nobis reuocauit, vt memores illius potentia nihil de hac tanta eius magnitudine hasitarem, prout his verbis rectè adnotauit Titus, id referente D. Thom. in sua aurea Catena: *Dixit, qui potens est, vt si quis diffidat in Conceptionis negotio, dum Virgo manens concepit, reor queat miraculum ad potentiam operantis, quare mihi videtur, quod dum beata Virgo adiecit verba illa, qui potens est, solutionem nobis tradidit ad omnia cauillosa rationis humanæ argumenta facile diluenda, cum quæcunque difficiliora creditu menti occurrant, si ad omnipotentiam Dei illa referamus, à qua omnia facile superantur, tamquam fumus euascent, cum non sit impossibile apud Deum omne verbum.* vnde etiam D. Augustinus scribens ad Volusianum dixit: *in rebus mirabilibus tota ratio facti est potentia facientis.*

Ceterum oportet iam explicemus, quid sibi velint sequentia Mariæ verba: *Et sanctum nomen eius*: quidam enim putant hunc sensum reddere: *fecit mihi magna, qui potens est, & cuius nomen sanctum est.* Hugo Victorinus super hunc locum per nomen Dei intelligit famam eius, in quo sensu illud non semel usurpat Plato in suis politicis, sic enim ait Hugo: *quid est nomen eius? fama eius, nomē eius, cognitio eius, fides nomē eius: in qua acceptione sensus est, propter magna, quæ mihi fecit omni-*

Exod. 7. 8.
9. 10. 11. 14.

Cant. 5.

Ezech. 10.

Titus apud
D. Thom. in
sua aurea
Catena.

D. August.
epist. 3. ad
Volusianum

10. 3.

Hugo Victorinus
super
Magnificat.

Mart. 9.

omnipotens, eius fama, & nomen dilatabitur. Alij accipientes *nomen* pro facultate, & virtute ad aliquid efficiendum, vt Christus Dominus illud accepit, cum dixit Mar. 9. *in nomine meo demonia eijcient*: arbitrantur sensum esse, quod virtus omnipotentiae diuinae magna fecerit B. Virgini alij per *sanctum nomen* intelligunt hoc loco nomen Dei vocale, quo Hebraei Deum nominabant, & in cuius virtute frequenter Deus magnalia faciebat; secundum quam intelligentiam sensus erit, quod Deus fecit Virgini magna ad inuocationem sui sancti nominis, quod frequenter ipsa mente, & ore inuocabat.

D. Isidorus
Hispal. li. 7.
ethymologiarum c. 1.

Verum cum teste D. Isidoro Hispalense, Hebraei decem nominibus Deum vocitarent, dubium inde emergit, quodnam fuerit ex illis illud, cuius beata Virgo meminit, cum dixit, & *sanctum nomen eius*. Primum nomen apud Hebraeos *El* dicebatur, quod *fortis* interpretatur. secundum, *Eloim*; tertium *Eloah*, quod vtrumque idem pollet, quod latine *Deus*. quartum *Sabaoth*, quod *exercitus*, seu *virtutes* significat. Quintum *Elion*, quod latine *excelsus*, sextum *Eheie*, id est, *qui est* iuxta illud: *qui est, misit me ad vos*. septimum est *Adonai*, quod interpretatur *Dominus absolute*, & quasi per antonomasiam talis. Octauum est *Ja*, quod *existens* interpretatur. Nonum est, *Sciaddai*, id est *omnipotens*.

Exod. 3.

Chrysof.

Lusitanus de
verbis diuinae
li. 4. c. 11.

Decimum est Tetragrammaton, hoc est, quatuor litterarum, quod proprie apud Hebraeos, vt tradit Chrysofostomus Lusitanus, ponitur in Deo *Iode*, id est duabus *Ia*, quae duplicata ineffabile illud & gloriosum Dei nomen efficiunt. Ex his ergo omnibus hominibus sine dubio B. Virgo cum dixit, & *sanctum nomen eius*, intellexit illud, quod apud Hebraeos & in sacra scriptura magis frequentatum erat, & magis venerabile. Hoc autem erat *Iehoua*, quod dicitur admirabile & ineffabile propter mysteria mirabilia, quae portendit, vnde scribitur quatuor litteris hebraicis *Iod, He, Vau, He*, propter quatuor mysteria personalia, & alia quatuor es-

sentialia, quae continet, & notificat illud nomen in Deo, significata per illas quatuor litteras. Nam ista littera *Iod*, interpretatur *principium* omnium personarum, non de principio: *He* vero interpretatur, *esse*, ideo significat Verbum, siue *Filium*, per quem facta sunt omnia, & a quo habent esse: *Vau* autem interpretatur *ipse*, siue *Virtus*, ideo significat Spiritum sanctum, qui spirat omnem virtutem, & motum in omnibus rebus. Vltima vero littera, scilicet *He* significat humanitatem filij iunctam Verbo, & ideo bis ponitur *He* in hoc nomine, ad denotandum, quod ista littera *He* bis sumpta, denotat duas naturas in vna persona; & licet sint duae naturae in Christo, tamen non manet nisi vna persona. Et notanter secundum *He* ponitur in vltimo loco, ad denotandum, quod licet tres personae diuinae sint ab aeterno, tamen incarnatio facta est vltimate ex tempore, & illa humanitas ita est iuncta personaliter filio, quod non ceteris personis. Ex quo patet quod per illas quatuor litteras significabatur mysterium Trinitatis, & incarnationis simul, significabant enim tres personas diuinas, & humanitatem assumptam in Verbo. Et sic designabant supra dicta quatuor mysteria personalia in diuinis. Item illae eadem quatuor litterae significant alia quatuor ineffabilia mysteria Deo essentialia, scilicet summam omnipotentiam, summam sapientiam, summam misericordiam, & summam iustitiam. Et ideo istud nomen dicebatur *ineffabile*, & *mirabile* apud patres veteris testamenti, quia numquam supra dicta mysteria fuerant scripta, nec reuelata illis Patribus, nisi sub quibusdam figuris. ideo dixit Deus Moysi, quod *nomen meum Adonai* nondam indicasi eis, vnde tria sunt praenuntiata in *ve* de hoc nomine Dei quatuor litterarum. Primo quod Messias in lege promissus debebat habere hoc nomen, & debebat vocari illo nomine Patribus cognito, vt patet *letem 23* *Ecce dies veniunt, & suscitabo Dauid*

in rigore interpretatur. Sanguine confirmare. ut sæpè apud antiquos Scythas, Arabas, Medos, Garamantas, & ydios, imò & apud Hebræos contingebat, iuxta illa Exod. 34. *Hic sanguis fœderis, quod pepigit Dominus vobiscum.* Imò secundum Catholicos *Sanctum* idem est, quod *Sanguine tinctum*: quibus autem non videat, dum Verbum diuinum carnem assumpsit, humano sanguine tinctum? unde, *vir Sanguinum* dictum est, Exod. 4. & Isaias 63. de Christi humanitate dixit, *rubrum est vestimentum suum.* Atque hinc est iuxta præfatam expositionem, quod licet alioquin nomen Dei vocale, aut scriptum, instar imaginis ipsius, adoratione dignum sit, iuxta illud Pauli: *in nomine Iesu omne genua flecta* ut, &c. ut tamen Episcopus Christopolitanus docuit: *quando dicitur Genes. 4. quod Enos cepit invocare nomen Domini: & cap. 12. quando Abraham edificauit altare, & adorauit nomen Domini, ibi non est dicendum, quod Enos inuocauerit, nec Abraham adorauerit illud nomen vocale quatuor litteris prolatum, aut descriptum, sed adorauerunt Verbum Incarnatum Deum, & Hominem, per illas quatuor litteras significatum.* Ibidem etiam hæc præclara scripsit, quæ quia diuina expositionem mirificè illustrant, hic apponere moleste non feram: *Hoc est nomen Dei, quod desiderabant videre Patriarchæ, & Prophetæ, quod non potuit videri, nec reuelari nisi in nouo Testamento: sed quia Moysi desideranti videre istud nomen Dei, scilicet Verbum Incarnatum, quod erat venturum in mundum cum omnipotentia, & humana sapientia, & iustitia, & misericordia, ideo scripsit ipsum quatuor litteris Hebræicis, scilicet, iod, he, vau, he: Et sic cum istis quatuor litteris reperitur nomen Dei scriptum in tota Scriptura legis, & prophetarum in Hebræo, quæ quidem quatuor litteræ sole sumptæ non formant aliquam notam dictionem, ad denotandum nomen Dei, quod significabant, esse incomprehensibile, sed vbi cumque reperitur nomen Dei, istis quatuor litteris scriptum, ipsi Hebræi pronuntiabant, & pronuntiant Adonai, id est, Dominus omnipotens,*

Et ideo dicunt, quod istud nomen Tetragrammaton, id est, quatuor litterarum, est ineffabile quo ad ea quæ comprehendit, & significat, eò quod significabat per quatuor litteras, illa quatuor incomprehensibilia, quæ sunt in Christo, scilicet omnipotentiam, sapientiam, misericordiam, & iustitiam. Sed si istæ quatuor litteræ recte combinentur per puncta, quibus Hebræi combinant litteras in scriptura, tunc reddunt istud nomen Hebræum Iehosuah, quod Græce dicitur Iesus, & Latine Iesus, quod est saluator, siue Saluator: & sic vbi cumque in Hebræo scribitur hoc nomen Iehosuah: in Latino interpretatur scribitur Saluator, aut saluare, siue Iesus. Et ideo sicut Hebræi per illud nomen Tetragrammaton, id est, quatuor litterarum, nominant Deum, & nomen eius, ita nos per hoc nomen Iesus ex illis quatuor litteris combinatum, nominamus Verbum incarnatum, quod est nomen Deireale, quo Deus se nominauit, & notificauit mundo. Et sic sicut illud Verbum incarnatum est nomen Deireale, quo ipse Deus pater nominauit se ipsum mundo, ita hic nomen Iesus vocale, vel scriptum est nomen, quo nos nominamus illud Verbum incarnatum Deum, & hominem, quod est nomen Dei, quo ipse se nominat: quod quidem nomen non fuit mundo cognitum, nisi vsque ad aduentum Christi, quando Angelus dixit Mariæ: *Ecce concipies Lm. 1. in vtero, & paries filium, & vocabis nomen eius Iesum.*

Potè ut proposita Virginis verba ad mores conuertamus, obseruandum est, scite deiparam Mariam potentiam cum sanctitate copulauisse, dum ait: *quia fecit Lm. 3. mihi magna, qui potens est, & sanctum nomen eius, ut nos erudiret, imperium, & potentiam absque consortio sanctitatis tyrannidem esse: Pharaon quidem, Nabucodonosor, Antiochus, Nero, Caligula, Diocletianus, & alij permulti Imperatores famosi, potentissimiq; fuere, quia tamen sanctitate caruerunt, tamquàm impij Tyranni tam in proprios, quàm in extraneos saeuierunt. Certe regum, ac Principum tale debet esse, quale illud depinxit Salomon, cum potentia pariter, & sanctitate ipse*

Prov. 22.

ipse vigeat: Sicut diuisiones aquarum, ita cor Regis in manu Domini, quocumq; voluerit, inclinabit illud: quali diceret: sicut ad irrigandos, ac foecundandos agros, non ad perdendos diuidi solent, ac fluere aquae, sic regum corda non ad vastandos, sed ad tuendos, ornandos, & locupletandos populos moueri debent; & quemadmodum aquae deriuantis ductum, ita cor regis voluntatem Dei sequi debet: sicut etiam primum mobile, cui reliqui parent caeli, Angelus mouenti patet; ad eundem modum Rex, qui, instar primi mobilis, suo motu, & imperio subditos rapit, ac circumfert, Deo ipsi obsecundare debet, & ut alter Dauid esse, qui faciat omnes voluntates eius, & seruet omnes eius leges. Quamobrem in Deutero, praecipit regi Deus: ut legis librum apud se habeat, ac legat: Postquam sederit in solio regni sui, describet sibi Deuteronomium legis huius in volumine, accipiens exemplar a sacerdotibus leuiticae tribus, & habebit secum, legetque illud omnibus diebus vitae suae, ut discat timere Dominum Deum suum, & custodire verba, & caeremonias eius, quae in lege praecipita sunt. Hinc factum est, ut Regi, cum coronabatur, legis liber traderetur: Produxitque filium regis, & posuit supra eum diademam, & testimonium (id est legem) feceruntque eum regem, & vinxerunt. Cum diademate legem coniungit scriptura; diuinæ enim leges, ac mandata si a rege obseruentur, fulgentissimi sunt pyropi, qui regis diademata illuminant. Præterea dicitur summus sacerdos testimonium, id est legem, super regem imposuisse, super regem (in quâ) quod oporteat regem legi subiectum esse, atque obtemperantem. Solent reges consiliarios habere multos, quorum consilia sequantur; optimi consiliarij, qui consilio dando, nec fallunt, nec falluntur, diuinæ leges sunt: quocirca Rex Dauid Consilium (ait) meum, iustificationes tuæ: ex Hebraeo verti potest: Testimonia, siue mandata tua, viri consiliarij mei: Hieron. vertit: Viri amicissimi mei. O fidelissimos illos reges, qui animi effrenatas perturbationes, vi-

Deut. 17.

4. Reg. 11.

P/d. 1. 8.

rosque improbos, quibus illæ dominantur, e suo consortio pellunt, his verò consilijs obtemperant. Memorare debent Principes, quod sunt veluti populi norma, & regula, regulam autem rectam esse oportet: vnde Plutarchus in lib. de doctrina Principum, inquit: Quemadmodum, Plutarchus oportet, ut ipsa regula primum recta sit, nihil li de doctrina habens obliquum, deinde cetera sibi admoda, na. Principi. quatenus sibi congruunt, exaequet: consimili modo Princeps, postea quam imperium in se ipso parauerit, ac direxerit, vitamque suam composuerit, tunc debet sibi coaptare eos, quibus imperat. Nec enim cadentis est alium erigere, nec ignorantis docere, nec incompositum componere, nec ordinare inordinati, nec imperare eum, qui non pareat imperio hæc ille. Rex praeus regula est recta, rex prauus regula distorta & praua, ad quam qui mores coaptant, deprauantur, distortamque vitam traducunt; quare sicut fermentum massam, ita impius Rex populum corrumpit; vnde apud Oseam, Ieroboam Rex dicitur Israeliticum populum fermentasse, quia per idololorum cultum illum corrupit. Quieuit paululum Ciuitas à commixtione fermenti, donec fermentaretur totum, hoc est, quieuit ciuitas paululum, postquam fermentum idololatriæ à Ieroboamo rege accepit, donec eodem fermento tota fuit fermentata, atque corrupta. Idem Rex, eodem capite, cum pistore confertur ad coquendos panes clibanum succendentem Omnes adulterantes, ait Deus, spiritali scilicet adulterio idololatriæ, quasi clibanus succensus à coquente: id est à Rege Ieroboamo. Pistor est Cacodæmonis Rex impius, qui hominum corda velut clibanos, tartaro vitiorum igne succendit, & panes Cacodæmoni suauissimos, id est, peccata, coquit. Huiusmodi infelices Reges, & Principes audiant verba Sapientis acriter eis minantis: Præbete aures vos, qui contumacis multitudines, & placetis vobis in turbinationum: quoniam data est à Domino potestas vobis, & virtus ab Altissimo, qui interrogabit opera vestra, & cogitationes scrutabitur; quoniam cum essetis ministri regni illius,

3. Reg. 12.

Ose 7.

Ose ibid.

Sap. 6.

non recte iudicasti, nec custodisti legem iustitiae, nec secundum voluntatem Dei ambulasti. horrendè, & cito apparebit vobis, quoniam iudicium durissimum in ijs, qui praesunt, fiet. Timeant ergo Reges durissimum hoc iudicium, ne in summa potestate summa sit licentia, liberaeque viuendi. Nam, vt

D. Ambros. ait Ambrosius: Lubrica est in bonis moribus licentia potestatis, & oblatio facultatis: lubricus locus est regnum, adeò vt in eo collocatus sanctus Dauid in adulterium lapsus sit.

Quamobrem fixo timoris Dei opus est regi, quo potestatis libertatem coerceat.

D. Isidor. de Difficile est (ait D. Isidorus) Principem regredi ad melius, si vitijs fuerit implicatus: populi enim peccantes iudicem metuent, & à malo legibus cohibentur. Reges autem nisi solo Dei timore, metuque gehennae coercentur: liberè in praecipua proruant, & per abruptum licentiae in omne facinus labuntur: haec ille.

Timeant igitur & contremiscant oportet Principes, quod Deum iudicem & vindicem habeant, cuius sola manus paucos in pariete characteres exarans potentissimos terrere fecit Reges. Audi Daniele:

Daniel. 5. Apparuerunt, inquit, digiti, quasi manus hominis scribentis. Tunc facies Regis commutata est, & cogitationes eius conturbabant eum, & compages venum eius soluebantur, & genua eius ad se inuicem collidebantur. O Regem Babylonicum imperij potentissimum, manus parua, non hasta, & gladio, sed tenui calamo armata, tantum tibi terrorem incutit: tantum certè, quia manus est omnipotentis Dei, ab omnibus Regibus rationem seuerè exposcens. Tria verba scripsit manus illa, Regibus cunctis affludè animo voluenda, Manè, Techel, Phares. illa Daniel hunc in modum exposuit:

Dan. 5. Manè: numerauit Deus regnum tuum, & cōpleuit illud: Techel, appensus es in statera & inuentus es minus habens; Phares, diuisum est regnum tuum, & datum est Medis, & Persis. Vtinam sicut manu illa in aula regia Babylonicum imperij haec inscripta fuere, nunc etiam à Regibus in palatijs haec eadem inscriberentur, frequentique consideratione expendereantur, Manè, numerabit

Deus regnum Regis, & numerabit dies quibus est regnaturus, & paulò post è vita & regno migrare iubebit. Techel, appensus es in statera diuina. O Rex, appendit Deus recte facta, appendit quoque mala opera, appendit in statera virtutes Rege dignas, appendit vitia Rege indigna. O illum infelicissimum, qui inuenitur minus habens, & illum felicissimum, qui iustitiam, pietatem, Dei cultum, fidem, charitatem, reliquasque virtutes iustitiae rectè habuisse ponderis reperitur; è regno hic temporario in aeternum transferetur, qui verò iustus, debitoque pondere caruerit, amisso regno, aliisque tradito in perpetuam, misericordiamque Orci seruitutem detrudetur. Haec qui frequentè meditatione animo vertit, vigilanti cura reipublicae administrat, exemplo ad virtutem subditos ducit, recte facta recte factis perpetuo cumulat, ne in statera debitum pondus desit, & de caelesti regno per supremum omnium iudicem excludatur. Cui sit honor & gloria in saecula saeculorum. Amen.

HOMILIA XIX.

Explicantur verba illa: Et misericordia eius à progenie in progenies timentibus eum: vbi ostendimus B. Virginem per misericordiam, beneficium incarnationis intellexisse; pariterque de timore seruilis, & filiali pertractatur.

Vm proprium sit charitatis, qua sancti diligunt proximos sicut seipsum, iuxta diuinum praecipuum: Diliges Matih. 1. proximum tuum sicut te ipsum: eorum bona tamquam propria reputare, vt pote qui per charitatem facti sint cum illis cor vnum, & anima vna, vt loquitur D. Lucas in actis A. postolicis: hinc est quod B. Virgo, quae inter omnes puras circa